

Sygn. akt IV Pa 26/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2014r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SSO Katarzyna Antoniak (spr.)

Sędziowie: SO Jacek Witkowski

SO Elżbieta Wojtczuk

Protokolant st.sekr.sądowy Dorota Malewicka

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2014 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. R.

przeciwko Dyrektorowi Izby Celnej w W. i Izbie Celnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 20 grudnia 2013r. sygn. akt IV P 763/13

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda Z. R. na rzecz pozwanej Izby Celnej w W. kwotę 225 zł (dwieście dwadzieścia pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania za II instancję.

Sygn. akt: IV Pa 26/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z (...). Sąd Rejonowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie z powództwa Z. R. przeciwko Dyrektorowi Izby Celnej w W. oraz Izbie Celnej w W.

I. oddalił powództwo przeciwko Izbie Celnej w W.;

II. umorzył postępowanie przeciwko Dyrektorowi Izby Celnej w W.;

III. zasądził od powoda na rzecz pozwanej Izby Celnej w W. kwotę 450 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Rozstrzygnięcie to było wynikiem następujących ustaleń i rozważań Sądu Rejonowego:

W pozwie wniesionym przeciwko (...)w W. powód Z. R. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 2.059,31 złotych stanowiącej uzupełnienie należnego mu za 2010 rok socjalnego świadczenia urlopowego – dopłaty do wypoczynku – wraz z odsetkami od (...) do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...)w W. wniósł o odrzucenie pozwu na podstawie art.199§1 pkt 3 kpc, ewentualnie o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu stanowiska wskazał, że jako (...)w W. nie jest pracodawcą powoda i jako taki nie posiada w procesie zdolności sądowej i procesowej. Niezależnie od tego wskazał, że roszczenie powoda jest nieuzasadnione, gdyż do wypłaty świadczenia urlopowego należnego powodowi zastosowanie znajduje rozporządzenie z 2010r. obowiązujące w dacie złożenia przez powoda wniosku o przyznanie dopłaty do wypoczynku.

W toku rozprawy Sąd Rejonowy wezwał do udziału w sprawie po stronie pozwanej pracodawcę powoda, tj. (...)w W., w następstwie czego strona powodowa cofnęła pozew przeciwko (...)w W..

Pozwana (...)w W. wносиła o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy wskazał, że stan faktyczny sprawy był bezsporny. Powodowi jako funkcjonariuszowi (...)w W. przysługiwało prawo do dopłaty do wypoczynku za (...) i wniosek o jego przyznanie złożył on w dniu (...). Wysokość tego świadczenia wyniosła w jego przypadku łącznie 961,65 złotych. Kwestią sporną było natomiast to, czy wysokość tego świadczenia powinna zostać ustalona w oparciu o regulujące tę kwestię rozporządzenie obowiązujące przed dniem (...), czyli rozporządzenie Rady Ministrów z 11 maja 2000r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń socjalnych, które mogą być przyznane funkcjonariuszom celnym i członkom ich rodzin (Dz.U. Nr 39, poz.450 ze zm.), czy też w oparciu o obowiązujące od 20 marca 2010r. rozporządzenie Rady Ministrów z 16 lutego 2010r. w sprawie świadczeń socjalnych funkcjonariuszy celnych i członków ich rodzin (Dz.U. Nr33 poz.177 ze zm.).

W takich okolicznościach Sąd Rejonowy uznał, że prawidłowe jest przyjęcie przez pracodawcę powoda za podstawę prawną wypłaconej mu dopłaty do wypoczynku za (...) nowego rozporządzenia, z(...) Wskazał, że zgodnie z art.135 ust.1 ustawy z 27 sierpnia 2009r. o Służbie Celnej (Dz.U. Nr 168, poz.1323 ze zm.) funkcjonariuszom i członkom ich rodzin, byłym funkcjonariuszom, w tym emerytom i rencistom i członkom ich rodzin, mogą być przyznawane świadczenia socjalne. Przepis art.135 ust.2 tej ustawy nakłada na Radę Ministrów obowiązek określenia, w drodze rozporządzenia podmiotów uprawnionych do wypłaty świadczeń socjalnych, rodzaju i zakresu tych świadczeń, sposobu obliczania i ich wysokości, terminów rozliczeń oraz wypłaty, uwzględniając prawidłowość wypłacanych świadczeń oraz warunki korzystania z tych świadczeń. Rozporządzenie to, zgodnie z delegacją, określa rodzaje świadczeń socjalnych, ustanawiając świadczenie w postaci dopłaty do wypoczynku, świadczenie w postaci zwrotu kosztów przejazdu środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego, a w wypadku niewykorzystania – uprawnienie do otrzymania zryczałtowanego równoważnika pieniężnego, zapomogę dla funkcjonariusza lub byłego funkcjonariusza, którego warunki bytowe uległy znacznemu pogorszeniu wskutek zdarzeń losowych, dopłatę do zajęć kulturalno-oświatowych lub sportowo-rekreacyjnych.

Prawo do dopłaty do wypoczynku, w myśl §2 rozporządzenia z 16 lutego 2010r. w sprawie świadczeń socjalnych funkcjonariuszy celnych i członków ich rodzin, przysługuje funkcjonariuszowi oraz określonym członkom rodziny funkcjonariusza, do których zaliczone zostały m. in. trzy kategorie osób:

- 1) do ukończenia 18 roku życia, a jeżeli pobierają naukę w szkołach dla młodzieży – do czasu ukończenia nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia, albo
- 2) do ukończenia 24 roku życia lub 25 roku życia, jeżeli odbywają studia wyższe, a ukończenie 25 lat przypada na ostatni lub przedostatni rok studiów, albo
- 3) jeżeli stały się osobami całkowicie niezdolnymi do pracy przed osiągnięciem wieku określonego w pkt 1 albo 2.

Rozporządzenie z 2010r. zastąpiło obowiązujące wcześniej rozporządzenie Rady Ministrów z 11 maja 2000r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń socjalnych, które mogą być przyznane funkcjonariuszom celnym i członkom ich rodzin, zmieniając zasady obliczania dodatku do wypoczynku. Rozporządzenie to wprowadziło odmienny, w stosunku do obowiązującej dotychczas regulacji, sposób określenia wysokości dopłaty do wypoczynku. W §2 ust.5 rozporządzenia z 2010r. określono uproszczony sposób liczenia tego świadczenia ustalając, że jego wysokość będzie wynosić 0,127 kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla funkcjonariuszy Służby Celnej. Obowiązujący dotychczas sposób obliczania wysokości dopłaty do wypoczynku zależał od wysokości procentowej minimalnej stawki uposażenia zasadniczego według najniższej grupy uposażenia zasadniczego, obowiązującej w Służbie Celnej 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym funkcjonariusz nabył prawo do urlopu wypoczynkowego, od 2001r. był to 32,85%. Z rozporządzenia z 2000r. (§1) oraz z rozporządzenia z 2010r. (§2) wynika, że nabycie prawa do dopłaty do wypoczynku następuje wraz z nabyciem w danym roku prawa do urlopu wypoczynkowego oraz wraz ze złożeniem pisemnego wniosku. Te dwie przesłanki wystarczą zatem do zrealizowania wszystkich istotnych elementów nabycia prawa do dopłaty do wypoczynku w danym roku kalendarzowym.

Odnosząc się do twierdzenia powoda, że nabycie prawa do dopłaty do wypoczynku następuje z dniem 1 stycznia danego roku, kiedy to nabywa się prawo do urlopu wypoczynkowego za dany rok, Sąd Rejonowy wskazał, że takie twierdzenie jest oczywiście bezzasadne. Po pierwsze prawa do urlopu wypoczynkowego za dany rok nie nabywa się z dniem 1 stycznia, ale proporcjonalnie do okresu przepracowanego w danym roku. Poza tym koniecznym warunkiem do nabycia prawa do dopłaty do wypoczynku jest - jak wskazano - złożenie stosownego wniosku. Tymczasem powód kwestię złożenia wniosku całkowicie pomija, chociaż ten element postępowania w przedmiocie nabycia prawa do dopłaty do wypoczynku funkcjonariusza celnego podkreśla Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 23 kwietnia 2013r., na które powód powołał się w uzasadnieniu pozwu. Trybunał Konstytucyjny zauważył w nim, że z regulacji prawnych wynika, iż do elementów konstytucyjnych nabycia prawa dopłaty do wypoczynku należy pełnienie służby w danym roku kalendarzowym oraz złożenie wniosku. Bez znaczenia pozostaje przy tym, czy wypoczynek już się odbył, czy jest dopiero planowany. Z żadnego przepisu rozporządzenia ani ustawy nie wynika również obowiązek uprzedniego w stosunku do złożenia wniosku odbycia wypoczynku, czy chociażby jego rozpoczęcia. W takiej sytuacji, składając wniosek o dopłatę do wypoczynku uprawniony ma prawo oczekiwać otrzymania dopłaty w wysokości obliczonej zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym na dzień składania wniosku. Trybunał Konstytucyjny stwierdził ponadto, że uzyskiwanie dopłaty do wypoczynku jest faktycznie rozciągnięte w czasie. Składa się na to kilka czynności, podejmowanych nawet w znacznych odstępach czasowych. Chodzi o następujące zdarzenia: pierwsze jest określone w §2 ust.1 rozporządzenia z 2010r. Zgodnie z nim nabycie prawa do dopłaty do wypoczynku następuje w związku z pełnieniem służby w danym roku kalendarzowym. Drugim zdarzeniem jest złożenie wniosku przez zainteresowanego. Trzecim – data rozliczenia dopłaty do wypoczynku. Ostatnim, czwartym etapem jest wypłata dopłaty. Elementy konstytucyjne nabycia prawa dopłaty do wypoczynku tworzą zatem tylko dwa z czterech wymienionych zdarzeń. Esencją tego orzeczenia jest konstatacja Trybunału Konstytucyjnego, że do wniosków o przyznanie funkcjonariuszom celnym świadczeń socjalnych przysługujących w 2010r., złożonych i nierozpatrzonych przed 20 marca 2010r. nie stosuje się przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 16 lutego 2010r. w sprawie świadczeń socjalnych funkcjonariuszy celnych i członków ich rodzin. Według Trybunału Konstytucyjnego §10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2010r. w sprawie świadczeń socjalnych funkcjonariuszy celnych i członków ich rodzin w zakresie, w jakim odnosi się do dopłaty do wypoczynku, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (tak Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 23 kwietnia 2013r. w sprawie P 44/10, Dz.U. z 2013r., poz. 549). Zgodnie z § 10 tego rozporządzenia do wniosków w sprawach o przyznanie świadczeń socjalnych przysługujących w 2010r., złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, stosuje się przepisy tego rozporządzenia.

Sąd Rejonowy podkreślił, że powód w swoim stanowisku odnosi się obszernie do konstytucyjności §10 rozporządzenia z 2010r. nie zauważając jednak, że przepis ten nie miał w jego przypadku żadnego zastosowania, bowiem swój wniosek o przyznanie świadczenia socjalnego powód złożył w dniu (...), a więc już po wejściu w życie tego rozporządzenia, co nastąpiło z dniem 20 marca 2010r. Trybunał Konstytucyjny wyrokował zaś w sprawie P 44/10 w zupełnie innym stanie faktycznym, niż wynikający z niniejszej sprawy. Chodziło w nim o sytuację funkcjonariuszy, którzy złożyli

wniosek o przyznanie socjalnego świadczenia urlopowego w poprzednim stanie prawnym ,tj. przed wejściem w życie rozporządzenia z 2010 r., a ich wnioski zostały rozpoznane i świadczenia wypłacone już na podstawie tego rozporządzenia. Ustalenie więc w przypadku powoda, jak i innych funkcjonariuszy służby celnej, którzy złożyli wniosek o dopłatę do wypoczynku po wejściu w życie rozporządzenia z 2010r., prawa do świadczenia na podstawie tego rozporządzenia, było w pełni zasadne i w żaden sposób nie naruszało uprawnień konstytucyjnych pracowników tej formacji.

W konsekwencji powyższego bezprzedmiotowe, gdyż całkowicie oderwane od realiów niniejszej sprawy, a przez to zbędne do rozstrzygnięcia tej sprawy byłoby zwracanie się do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie konstytucyjności §10 i 11 rozporządzenia z 2010r. W ocenie Sądu Rejonowego przyznanie funkcjonariuszom służby celnej dopłaty do wypoczynku za 2010r. w oparciu o rozporządzenie z 2010r., na skutek złożenia przez nich wniosków po wejściu w życie tego rozporządzenia nie jest niesprawiedliwością, ale logicznym następstwem nabycia prawa do świadczenia w aktualnym na dany moment stanie prawnym. Sąd Rejonowy podkreślił, że wbrew twierdzeniom powoda nabycie prawa do świadczenia nie sprowadzało się jedynie do nabycia prawa do urlopu wypoczynkowego za dany rok, ale wymagało również złożenia wniosku o przyznanie świadczenia, który to element powód pomija. Gdyby powód złożył stosowny wniosek przed dniem 20 marca 2010r. wówczas otrzymałby świadczenie, którego wysokość zostałaby ustalona na podstawie dotychczasowego rozporządzenia.

Wobec cofnięcia powództwa przeciwko (...)w W., w tym zakresie postępowanie podlegało umorzeniu.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł w oparciu o art.98§1 kpc, zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony oraz §11 ust.1 pkt 2 i §6 pkt3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2003r., Nr163, poz.1349 ze zm.).

Od powyższego wyroku apelację złożył powód Z. R. reprezentowany przez pełnomocnika zaskarżając go w zakresie punktu I i III i zarzucając mu obrazę przepisów prawa materialnego ,tj. przepisu art.135 ust.2 ustawy o Służbie Celnej w związku z §10 i 11 Rozporządzenia Rady Ministrów z 16 lutego 2010r. w sprawie świadczeń socjalnych funkcjonariuszy celnych i członków ich rodzin w związku z art.2 i art.32 ust.1 Konstytucji RP poprzez przyjęcie błędnego zapatrywania prawnego jakoby wprowadzenie zmiany zasad wypłaty świadczenia w postaci dopłaty do wypoczynku (tzw. gruszy) dla funkcjonariuszy celnych w roku 2010 w trakcie trwania tego roku było zgodne z Konstytucją i tym samym czyniło pozew powoda niezasadnym, w sytuacji gdy prawidłowe zapatrywanie prowadzić powinno do konkluzji zupełnie odmiennej.

Wskazując na powyższe powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że §10 i 11 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 lutego 2010r. w sprawie świadczeń socjalnych funkcjonariuszy celnych i członków ich rodzin jest niekonstytucyjny, bowiem wprowadza nierówności w traktowaniu funkcjonariuszy celnych przy wypłacie świadczenia urlopowego za 2010r. Jego zdaniem taka sytuacja narusza przepis art.2 i art. 32 ust.1 Konstytucji RP. Doszło bowiem do dyskryminacji funkcjonariuszy celnych składających wnioski po 19 marca 2010r. poprzez zaniżenie należnych im wypłat.

W odpowiedzi na apelację pozwana Izba Celna wniosła o jej odrzucenie na podstawie art.370 kpc z uwagi na brak oznaczenia wyroku, od którego jest wniesiona, ewentualnie, na wypadek nie uwzględnienia powyższego wniosku, o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda okazała się bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Sąd Okręgowy podziela w całości ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu Rejonowego zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Sąd Rejonowy słusznie uznał, że w stanie faktycznym, jaki miał miejsce w niniejszej sprawie, roszczenie powoda nie mogło być uwzględnione.

Jak zauważył Sąd Rejonowy przepisy rozporządzenia z 2010r. jak i wcześniej obowiązującego rozporządzenia z 2000r. przewidywały prawo funkcjonariuszy celnych do świadczenia w postaci dopłaty do wypoczynku zwanego również świadczeniem urlopowym. Zgodnie z uregulowaniami obu rozporządzeń prawo do powyższego świadczenia przysługuje (i przysługiwało w poprzednim stanie prawnym) funkcjonariuszowi celnemu, który w związku z pełnieniem służby nabył w danym roku kalendarzowym prawo do urlopu wypoczynkowego i który wystąpił z wnioskiem o wypłatę tego świadczenia. Wystąpienie z wnioskiem o wypłatę świadczenia jest warunkiem koniecznym do wypłaty świadczenia.

W okolicznościach sprawy pozwany – zgodnie z wnioskiem powoda pochodzącym z (...) – wypłacił mu świadczenie urlopowe za (...) na zasadach (i w wysokości) obowiązujących w dacie wystąpienia z wnioskiem ,tj. zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z 16 lutego 2010r. obowiązującego od 20 marca 2010r. Takie działanie pozwanego było prawidłowe. W dacie wystąpienia przez powoda z wnioskiem o wypłatę świadczenia przepisy powyższego rozporządzenia były obowiązującym źródłem prawa, a wśród jego uregulowań brak było przepisu nakazującego rozpoznanie takich wniosków i wypłatę świadczeń za rok 2010 wg przepisów poprzednio obowiązującego rozporządzenia. Przepis §10 przedmiotowego rozporządzenia (stanowiący, że do wniosków o przyznanie świadczeń socjalnych przysługujących w 2010r., złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, stosuje się przepisy tego rozporządzenia) co do którego Trybunał Konstytucyjny orzekł o jego niekonstytucyjności, nie miał do powoda zastosowania. Przepis ten dotyczył tych wniosków o przyznanie dopłaty do wypoczynku za 2010r., które zostały złożone pod rządem „starego” rozporządzenia z 2000r., ale nie zostały rozpatrzone przed wejściem w życie nowego rozporządzenia. Z oczywistych względów ów niekonstytucyjny przepis nie miał zastosowania do powoda, gdyż ten z wnioskiem o wypłatę świadczenia wystąpił już po wejściu w życie rozporządzenia z 16 lutego 2010r.

W przekonaniu Sądu Okręgowego nieuzasadniony jest zarzut apelującego, że zaskarżony wyrok narusza przepisy art.2 i 32 ust.1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Istotnie, na skutek zmiany od 20 marca 2010r. zasad wypłaty świadczeń socjalnych dla funkcjonariuszy celnych i członków ich rodzin mogło dojść do sytuacji, w której pewna grupa funkcjonariuszy otrzymała dopłatę do wypoczynku za 2010r. w wysokości określonej przepisami rozporządzenia z 2000r., a inna grupa (która z wnioskami o świadczenie wystąpiła po 19 marca 2010r.) otrzymała to świadczenie w wysokości określonej przepisami rozporządzenia z 16 lutego 2010r. Okoliczność ta nie świadczy jednak o nierównym traktowaniu w takiej samej sytuacji. Czynnikiem różnicującym sytuację obu grup funkcjonariuszy jest bowiem różna data wystąpienia z wnioskami o wypłatę świadczenia. Jak już wskazano wystąpienie z wnioskiem jest warunkiem niezbędnym do wypłaty świadczenia, a zatem data złożenia wniosku miała wpływ na sytuację prawną funkcjonariuszy w kwestii dopłaty do wypoczynku za 2010r. Wskazać również należy, że o niekonstytucyjności przepisów rozporządzenia z 16 lutego 2010r. (poza §10 – w zakresie określonym przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 23 kwietnia 2013r. w sprawie P 44/10) nie świadczy to, że rozporządzenie Rady Ministrów zostało wydane i weszło w życie w trakcie roku 2010.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art.385 kpc apelację powoda oddalił.

O kosztach procesu za drugą instancję Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art.98§1 i 3 kpc w zw. z art.99 kpc oraz §11 ust.1 pkt 2 w zw. z §6 pkt3 w zw. z §12 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2013r., poz. 490).